βιβλίο του καὶ τοῦ τονὲ σερβίρουμε σὲ μιὰ πρόχειρη ρωμαΐκη μετάφραση.

Ὁ κ. Ρ. γράφει στὴν σελίδα 21.

«Ἡ θεωρία αὕτη ἐγένετο βαθμηδὸν γενικῶς ἀσπαστὴ ἐν τῇ φυσικῇ καὶ τῇ χημείᾳ, παρὰ τὴν φιλοσοφικὴν ἔνστασιν καθ' ἣν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ὕλην ἐπ' ἄπειρον διαιρετήν, ἀφοῦ ἄλλως ἡ φαντασία μας δὲν ἔχει ὅρια».

Ὅποιος διαβάσει αὐτὸ τὸ κομάτι, καὶ δημοτικιστὴς νὰ μὴν εἶναι, σώνει μοναχὰ νἄναι Ρωμιός, ἔτσι πάνου κάτου θὰν τὸ μεταφρασει γιὰ νὰν τὸ νιώσει.

«Αὐτὴ ἡ θεωρία ἔγινε σιγὰ σιγὰ παραδεχτὴ στὴ φυσικὴ καὶ στὴ χημεία, μολονότι ὑπάρχει καὶ ἡ φιλοσοφικὴ ἔνσταση (ἃ δὲ θέλει ἂς τὴν πεῖ ἐναντίωση ἢ ἀντιλογία, ἢ μ' ἄλλους χίλιους δυὸ τρόπους) πὼς μποροῦμε νὰ φανταστοῦμε τὴν ὕλη ἀτέλειωτα διαιρούμενη, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἡ φαντασία μας δὲν ἔχει ὅρια».

Ἡ γλώσσα αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ καθάρια δημοτικὴ ποὺ τόσο τὴ φοβᾶται ὁ κ. Ρουσόπουλος· εἶναι γλώσσα ἀθρωπινή, ἁπλή, καὶ δὲν πρέπει νὰν τὴ φοβᾶται κεῖνος ποὺ θέλει νὰ ἁπλουστέψει τὴν Ἐπιστήμη καὶ νὰν τὴ χαρίσει στοὺς πολλούς

Βέβαια γιὰ νὰ γράψει κανεὶς ἐπιστημονικὸ βιβλίο στὴ γλώσσα τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαμόσκου χρειάζεται παληκαριὰ καὶ τέτια παληκαριὰ μοναχὰ δυὸ τρεῖς ἴσαμε τώρα τὴ δείξανε. Μά, βλέπετε, αὐτοὶ ἔτυχε νὰ λέγουνται Πάλλης, Φωτιάδης, Μαρκέτης καὶ Ἀβάζος.

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΩΗ

Ο ΦΑΡΔΟΥΛΗΣ (*)

Εἶδα κι' ἐγὼ προχθὲς τὸ οἰκτρὸν θέαμα. Ἐπάνω σὲ μιὰ καρέκλα ἐφέρετο ὡς ξόανον τὸ λεγόμενον εἴδωλον τῶν ἐργατῶν, ὁ Ἀνάργυρος Φαρδούλης, κίτρινος, ζαλισμένος, φλομωμένος κυριολεκτικῶς. Τὸν ἐλυπήθηκα καὶ εἶπα :

— Βρὲ κὸν κακομοίρη τὸν Ἀνάργυρο πῶς τὸν κατάντησαν !....

Μερικοὶ θέλουν νὰ εἰποῦν ὅτι ὁ Ἀνάργυρος εἶναι πονηρὸς ἄνθρωπος, ἐκμεταλλευόμενος τὴν ἀμάθεια καὶ εὐπιστία τῶν ἐργατῶν. Αὐτὸ εἶναι συκοφαντία μεγάλη ὅσον καὶ ἐκείνη μερικῶν ἄλλων ποῦ κάνουν πὼς τὸν θαυμάζουν ὡς μεγαλοφυΐαν. Τὸν Φαρδούλην τὸν γνωρίζω πολὺ καλὰ ἐγώ. Ὁ Ἀνάργυρος εἶταν μαθητὴς στὸ Γυμνάσιο τοῦ Πειραιῶς. Κουτσαστραβὰ ἐπῆρε τὸ ἀπολυτήριό του. Ἐπῆγε στὸ Πανεπιστήμιο, ἐχώθη σ' ἕνα φροντιστήριο καὶ ἐπῆρε κ' ἕνα δίπλωμα.

Ἔπειτα διωρίσθη ἀπὸ τὴν λιμενικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Πειραιῶς. Αὐτὴ ἡ διαχείριση τῶν λιμενικῶν τοῦ Πειραιῶς εἶναι ἕνας μικρὸς Παναμᾶς, τοῦ ὁποίου τὰ ἄπλυτα δὲν θὰ βγοῦνε ποτὲ στὸ παζάρι. Νὰ σᾶς πῶ ζάστερα τὸ γιατί. Γιατὶ τὸ λιμενικὸ ταμεῖο τὸ βυζαίνουν καὶ τὰ δυὸ μεγάλα κόμματα τοῦ Πειραιῶς. Τώρα εἶναι διωρισμένοι σ' αὐτὸ ὅλοι οἱ ἀργόμισθοι τοῦ ρετσινικοῦ κόμματος. Τὸ ξέρουν αὐτὸ οἱ μουτσοπουλικοί, ἀλλὰ δὲν τοὺς συμφέρει νὰ κάμουν θόρυβο. Γιατὶ ὅταν θὰ ἔλθη στὰ πράγματα ὁ κ. Μουτσόπουλος θὰ ἔβγουν οἱ ρετσινικοὶ καὶ θὰ ἔμπουν οἱ μουτσοπουλικοὶ εἰς τὸ ξεκοκκάλισμα αὐτοῦ τοῦ ταμείου.

Σ' αὐτὸ δὲ φταίει κανένας ἄλλος. Φταίει ὁ Θεοτόκης καὶ ὁ Ράλλης. ὅπως στὸ παρελθὸν ἔφταιγαν ὁ Τρικούπης καὶ ὁ Δεληγιάννης. Τίμιοι ὅλοι βέβαια, ἀφοῦ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔφαγε πεντάρα ἀπὸ τὸ λιμενικὸ ταμεῖο. Ὅπως τίμιοι ἦσαν καὶ ὁ Θεοδωράκης Ρετσίνας καὶ ὁ Τρύφων Μουτσόπουλος. Ἀλλὰ τίμιοι ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔτρωγαν τὰ λεπτὰ τοῦ ταμείου. Δὲν τὰ κλέβουν. Τοὺς τὰ δίνουν. Ποιός λοιπὸν εἶναι ὁ κλέφτης ; Ὁ Σάχης τῆς Περσίας!....

★

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἁμαρτωλὸ ταμεῖο ἐμισθοδοτεῖτο ὁ ἀγαθώτατος Φαρδούλης γιὰ νὰ...μὴ δουλεύῃ ! Ἀργία δὲ μήτηρ πάσης κακίας. Καὶ ὁ Φαρδούλης μὲ τὸ λίγο μυαλὸ γυρίζων ἄεργος στοὺς καφφενέδες καὶ στὰ σαλόνια τῶν πολιτικῶν, ἔπαθε ὅ,τι ὁ Λεμονῆς, ὁ Μελαχροινὸς, ὁ μακαρίτης ὁ Σουμαρίπας καὶ ὁ νέος τοιοῦτος κομήτης τῶν ἀθηναϊκῶν πεζοδρομίων, ὁ Πρα-πρᾶς ! Κεραμιδιά ! Τοῦ ἐκαρφώθη ἡ ἰδέα νὰ γίνῃ κομματάρχης, πρωθυπουργός ! Ἔτσι ἄρχισε τὸ κωμικοτραγικὸ στάδιό του ὁ Φαρδούλης.

Δὲν τὸν ἔβγαλαν λοιπὸν οἱ ἐργάται. Τὸν ἔβγαλαν —ἄκουσον ! ἄκουσον ! — οἱ βιομήχανοι ! Ὁ πρῶτος διορίσας αὐτὸν εἶναι ὁ πρύτανις τῶν βιομηχάνων. Ὁ κ. Ρετσίνας ! Ἂς τὸν πάρῃ τώρα νὰ τὸν τρίψῃ εἰς τὰ ἀπὸ τὸ ἄκακον αὐτὸ ἀρνίον κινδυνεύοντα πεντέξη ἐργοστάσιά του !....

Ὁ Φαρδούλης εἶναι κατάρα Θεοῦ ποὺ τιμωρεῖ ἐκείνους ποὺ τὸν ἐδημιούργησαν.

Εἶπα. Ὁ Φαρδούλης εἶναι ὁ Πρα-πρᾶς τοῦ Πειραιῶς. Φαίνεται ἄλλως τε ἀπὸ τὰ λόγια του καὶ τὰ ἔργα του. Ὁ Κονιτσιώτης μεταξὺ ἄλλων ἔργων, παίζει μὲ τὸν ξύλινο Φασουλῆ του καὶ τὸν Ἀγαθόπουλο τὸν Ξηροχωρίτη. Εἰς τὴν κωμῳδίαν αὐτὴν ὁ Φασουλῆς ἐλθὼν στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ στὸ στρατὸ προβιβάζεται εἰς ὑποδεκανέα. Ὁ ὑποδεκανέας Φασουλῆς φορεῖ τὸ σειρῆτι καὶ βγαίνει περίπατο στὴν πλατεῖα, ὅπου βλέπει ἕνα στρατιώτη ὁ ὁποῖος δὲν τὸν χαιρετάει.

— Ἔλα ἐδῶ, στρατιώτη. Γιατὶ δὲ μ' ἐχαιρέτησες ;

— Δὲ σὲ εἶδα, κύριε ὑποδεκανέα !

— Σὲ τιμωρῶ μὲ δίμηνη φυλάκιση ! Νὰ μάθῃς νὰ βλέπῃς κοτζάμ-γαλόνια, παλιάνθρωπε !

Ζωηροτέρα εἰκὼν τοῦ Φαρδούλη ἀπὸ αὐτὴν δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ. Ὁ μικροκέφαλος Ἀνάργυρος μόλις ἔγινε πρόεδρος τῶν λεβητοποιῶν ἄρχισε :

— Ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν !...

Ἐνεργῶν ὅπως καὶ ὁ Φασουλῆς τοῦ Κονιτσιώτη. Καὶ πιστεύων ὅπως καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ βαθμοῦ του.

Γιατὶ ὁ Φαρδούλης πιστεύει εἰς ὅ,τι λέγει καὶ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἐργάτας θαυμάζει τὸν Φαρδούλη αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Φαρδούλης. Πιστεύει ἀκόμα καὶ ὅτι θὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ὅταν λέγει ὅτι θὰ θυσιασθῇ. Τόσον τὸ πιστεύει ὥστε καὶ κιτρινίζει ὅταν τὸ λέει καὶ τοῦ ἔρχονται τὰ δάκρυα στὰ μάτια γιατὶ θὰ χάσῃ τέτοια νειάτα ! . . . .

Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἀπειλεῖ νὰ καταλάβῃ τώρα καὶ τὴ Δημαρχία τοῦ Πειραιῶς. Ὁ ψευτοεργάτης τῆς λιμενικῆς διὰ τῶν ἀληθινῶν ἐργατῶν διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἐφρόντισε ποτὲ τὸ κράτος καὶ οἱ ὁποῖοι ὡς ὁ πνιγμένος ἐπιάστηκαν ἀπὸ τὰ μαλλιά των.

Γιὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ τιμωρία αὐτοῦ τοῦ Κράτους πρέπει νὰ βγῇ καὶ δήμαρχος στὸν Πειραιὰ ὁ Φαρδούλης. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως κηρύσσομαι καὶ ἐγὼ ταπεινότατος θεράπων του. Ἀξίζει ὁποιανδήποτε θυσία ἕνας τέτοιος ἐξευτελισμὸς τῶν δημοσίων ἀξιωμάτων ! . . .

ΤΙΜ. ΣΤΑΘ.

(*) Σημείωση τοῦ «Νουμᾶ». Τὸ χρονογράφημα αὐτὸ τοῦ Σταθόπουλου δημοσιεύτηκε στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς περασμένης Τρίτης καὶ τὸ ξανατυπώνουμε καὶ μεῖς σήμερα γιατὶ θαρροῦμε πὼς ὁ Σταθόπουλος μὲ τὶς δυνατὲς γραμμές του δίνει τὸν ἀληθινώτερο χαρακτηρισμὸ στὴν καινούρια αὐτὴ δημοκοπικὴ πληγὴ ποὺ ἀναστάτωσε τοὺς Περαιῶτες ἐργάτες μὲ τὶς παπαδέρλες του καὶ τὴν Ἀθήνα μὲ τὶς κωμικώτατες διαδήλωσές του. Ὅσοι ἀηδιάσανε βλέποντας τὶς διαδήλωσες τοῦ Φαρδούλη κι ἀκούγοντας τὰ ρητορικὰ ἀερολογήματα τοῦ Γιολντάση καὶ τοῦ Γιάννακου, θὰ νιώσουν κάπιο ξαλάφρωμα διαβάζοντας τὸ χρονογράφημα τοῦ Σταθόπουλου.

θέλει νὰ τοῦ κάμῃ ἐπίσκεψη, κι' ἂς μὴν ἀνησυχήσει καθόλου, καὶ πὼς ἕνας ἄλλος γείτονας φερμένος μαζί μου, ὁ Μποντριακόφ, θέλει τὸ ἴδιο νὰ τὸν ἰδεῖ προσφέρνοντας τον τὰ βαθειά του σεβάσματα.»

Ὁ Ἀστακόφ ἔκαμε ἕνα κίνημα πεισμωμένο. Σύγκαιρα, σὰν ὁ δοῦλος μπῆκε στὴν κάμαρα τοῦ εἶπε νὰ μπάσῃ τοὺς ἐπισκέφτες, καὶ σκώθηκε νὰ πάῃ γιὰ συναπάντησή τους. Ἡ πόρτα ἄνοιξε καὶ οἱ δυὸ γειτόνοι προβάλανε. Ὁ ἕνας κοντὸς παχουλὸς γέρος, μὲ στρογγυλὸ κεφάλι καὶ γυαλιστερὰ μάτια, πήγαινε μπροστά· ὁ δεύτερος, ἄθρωπος καμιὰ τρανταριὰ χρονῶνε, ψηλὸς κι' ἀχαμνός, ἡλιοκαμένος, μὲ μαῦρα ἀξάγκλιστα μαλλιά, τὸν ἀκλούθαε κουνιώντας τὰ χέρια του. Ὁ γέρος φόραε ρεντικότα σταχτιὰ καθάρια, μὲ κουμπιὰ σεντεφένια. πανταλόνι σκωτσέζικο, καὶ γκέτες στὴν ποδεμή του. Ἕνα μαντήλι κόκκινο μισοσκέπαζε τ' ἄσπρο καὶ καθαρὸ κολλάρο τοῦ πουκαμισιοῦ του, περιτρύγυρα στὸ λαιμό. Ἔκανε μιὰ εὐχάριστη ἐντύπωση. Ὁ σύντροφός του δὲν εἶχε πολὺ καλὸ παρουσιαστικό. Φόραε ἕνα μαῦρο παλιόσκουτο, κουμπωμένο ὡς μὲ τὸ σαγόνι, κ' ἕνα χοντρὸ πανταλόνι χειμωνιάτικο μὲ τ' ὅμοιο χρῶμα. Δὲν ξάνοιγε ἀσπρόρουχο οὔτε στὸ λαιμὸ οὔτε στὰ μανίκια του. Ὁ γέρος ζύγωσε πρῶτος τὸν Ἀστακόφ, τόνε χαιρέτησε μὲ ἥσυχο τρόπο, κατ' μὲ τὴν ἴδια γλυκειὰ καὶ σιγαλὴ φωνή : «Ἔχω τὴν τιμή, τοῦ εἶπε, νὰ συσταίνουμαι σὲ σᾶς, ὁ κοντινότερος γείτονας σας, καὶ λίγο συγγενής σας, Ἰσατὸρ Μιχάλης Νικόλαϊτς. Ἀπὸ καιρὸ εὐκόμουνα γιὰ νὰ πάρω τὴν ἐφχαρίστηση νὰ κάμω τὴ γνωριμιά σας, καὶ συντυχαίνω πὼς δὲ θὰ σᾶς κάμω καμιὰ πείραξη».

Ὁ Ἀστακόφ ἀποκρίθηκε, ὅτι ἡ ἐφχαρίστηση εἴτανε ἀπὸ μέρος του.....ὅτι δὲν εἴτανε καμιὰ πείραξη....καὶ πὼς τοὺς παρακαλεῖ νὰ καθήσουνε νὰ πάρουνε τὸ τσαί....

— Ὁ κύριος ἀποδώ, ξακολούθησε ὁ γέρος, σὰν ἄκουσε χαμογελῶντας τἄσωστα λόγια τοῦ Ἀστακόφ, καὶ δείχνοντας μὲ τὸ χέρι τὸν κύριο μὲ τὸ μαῦρο φοῦχο, εἶναι ἐπίσης ἀπὸ τοὺς γειτόνους σας, ἕνας ἀπὸ τοὺς καλούς μου φίλους, Μποντριακόφ Ἰβὰν Ἰλλῖτς, ποῦχε καὶ λόγου του μεγάλη πιθυμιὰ νὰ σᾶς γνωρίσῃ.

Ὁ κύριος μὲ τὴν παλιοζακέτα, ποὺ τὸ πρόσωπό του δὲν ἔλεγε τίποτε, καὶ κοιτάζοντάς το κανεὶς σ' ὅλη του τὴ ζωὴ δὲ θάβρισκε νὰ μαντέψῃ ἀπάνου του κανένα σημάδι, τόσο εἴτανε ἀποκοιμισμένο, ἐχαιρέτησε κακόφερτα. Ὁ Ἀστακόφ τοῦ ἀνταπόδωσε τὸ χαιρέτισμα, παρακάλεσε γιὰ δεύτερη φορὰ τοὺς ἐπισκέφτες νὰ καθίσουνε, καὶ πήρανε τὴ θέση τους.

— Εἶμαι εὐχαριστημένος, πολὺ εὐχαριστημένος ποὺ σᾶς βλέπω τελοσπαντῶν τὸν ἴδιονε, ξανάειπε ὁ γέρος, ἀνοίγοντας τὰ χέρια του, τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ ὁ ἄλλος τήραζε τὸ ταβάνι μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Καὶ μόλο ποὺ καθόσαστε σὲ μιὰ ἐπαρχία πολὺ μακρυὰ ἀπὸ τὰ ἡσυχά μας λημέρια, σὰς λογαριάζουμε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας χτηματίες κι' ἀφεντάδες μας.

— Μὲ κολακεύει πολύ, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀστακόφ.

— Ἄ σᾶς κολακεύει ἢ ὄχι, μὰ ὡστόσο ἔτσι εἶναι. Χρέος σας εἶναι νὰ μᾶς συμπαθᾶτε, Βλαδίμηρε Σέργκεβιτς. Ἐδὼ εἴμαστε ἄνθρωποι σωστοὶ καὶ ἴσιοι. Ζοῦμε ἁπλά. Ὅ,τι σκεφτόμαστε τὸ λέμε χωρὶς ἀγανιές. Τὸ ἴδιο καὶ τὶς γιορτάδες μας κάνουμε τὶς βίζιτές μας μὲ ρεντικότα, σᾶς ὁρκίζουμαι. Ἔγινε βλέπετε συνήθιο στὸν τόπο μας. Καὶ γιὰ τοῦτο στὶς γειτονικὲς ἐπαρχίες μᾶς λένε ραντικοτάκηδες καὶ μᾶς κατηγοράνε. Μὰ μεῖς δὲν προσέχουμε στὰ τέτοια. Πέστε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος γιὰ ὄνομα Θεοῦ : Νὰ ζῇ κανένας στὴν ἐξοχὴ καὶ νὰ κάνῃ τσιριμόνιες !

— Βέβαια. Τί ἄλλο μπορεῖ νἄχῃ κανένας στὴ ἐξοχὴ παρὰ τρόπους ἁπλούς ; εἶπε ὁ Ἀστακόφ.

Κι' ὡστόσο, ξακουλούθησε ὁ γέρος, στὴν ἐπαρ-